

İMAN VE NAMAZ*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

اَلْاِيْمَانُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ فَرَّغَ لَهَا قَلْبَهُ، وَحَافِظَ عَلَيْهَا

بِحَدِّهَا وَوَقْتِهَا وَسُنَنِهَا، فَهُوَ مُؤْمِنٌ

(ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmânü es-salâtü, femen ferağâ lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Namaz Kılmak İmandandır

İbnü’n-Neccâr, Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْإِيمَانُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ فَرَغَ لَهَا قَلْبَهُ، وَحَافَظَ عَلَيْهَا

بِحَدِّهَا وَوَقْتِهَا وَسُنَنِهَا، فَهُوَ مُؤْمِنٌ

(ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (El-îmânü es-salâtü, femen ferağa lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü’minün.)

¹ Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.VIII, s.206, no:1530; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.160, no:863; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.41, no:4102; Ebü’ş-Şeyh, *Tabakâtü’l-Muhaddisîn*, c.II, s.253, no:616; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.95, no:423; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.56, no:10243.

(*El-îmânü es-salâtü*) “İman demek, namaz demektir. (*Femen ferağa lehâ kalbühû*) Kim ki namaz için kalbini boşaltır, (*ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ*) ve o namazı itina ile, vaktine ve sünnetine dikkat ederek muhafaza ederse, (*fehüve mü'minün*) işte o mümindir.”

İmandan matlub kemâl-i imandır. “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen insan, iman kapısından içeriye girmiş olur. Bunun kemâli onun çalışmasına bağlıdır. Artık bu imanın kemâle gelmesi için, o giren insan ne kadar uğraşır, çalışırsa, kemâle o kadar muvaffak olur, nasib olur kendisine.

İman namazdır. Yani namaz, imandandır. Namaz kılmak, imanın icabıdır. Ehl-i iman namazını bırakmaz, terk etmez; ne pahasına olursa olsun...

Mesela insan yolcu olur, su bulamaz, teyemmüm alır. Hasta olur, ayakta duramaz, namazı oturarak kılar. Oturmağa da gücü yetmezse, yattığı yerde namaz kılar. Kibleye dönmeye gücü yetmiyorsa, ne tarafa yüzü dönüyorsa o tarafa da kılar. Yani namazımızın kılınması için her mâni ortadan kaldırılmıştır. Sırf namaz kılınsın diye...

Meselâ, Allah esirgeye gemi batar, hırsız soyar, çıplak kalır insan. O çıplak vaziyetinde bile namazını kılacaktır. Oturduğu yerde ayaklarını uzatır, edebini mümkün mertebe kapatır. O halde de namazını kılacaktır. Namazdan kurtulmanın hiçbir çaresi yoktur. Ancak ölüm hariç...

Bu namazı kılariken kalbi mâsivâdan boşaltmak lâzım! Namazda hudû ve huşû lâzım. Tarikat diye aramızda geçen bir söz var ya, bu tarikatların çalışmaları, bu kalbin Hak ile oluşunu temin yolundadır. Namazdaki bu hudû ve huşûu temin edebilmek için kurulmuştur o tarikatlar... Tarikatlardan gaye, kalbin Allah ile oluşunu temin edebilmektir.

Halbuki gönül birçok şeylerle doludur. Çocukluk devrinden beri mektep devri, iş devri, bütün devirler birbirini takip eder. Gönül huzur-u Rabbi'l-âlemîne durduğu vakitte, bu dolularla meşgul olur. İşi gücü, meşgalesi neyse, onu namazda meşgul eder.

Şimdi kalbi nasıl boşaltacağız? Testi değil ki, suyunu dökelim de boşalsın. Gönül bu... İçeriye bir şey yerleştikten sonra, o yerleşen şeyi oradan çıkarmak çok da kolay bir şey değildir. Onun için *zikrullah* bunun en güzel yoludur.

Zikrullahla beraber ikinci bir yolunu da *halvet* koymuşlar. İnsanın muhakkak ya her gün için veyahut senede böyle bir ay olsun bir inziva haline çekilip, kendisinin bu işini boşaltmaya çalışması. Testisini boşaltmaya çalışması. Orada dünya meşgalelerini unutacak, işlerini unutacak. Yalnız Allah ile kalacak, zikrullahla devam ederek, gönlünden bu dünya meşgalelerini gidermeye çalışacak. Başka türlü bunun imkânını bulamamışlar.

Peygamberimiz SAS de buna nümune olmuştur. O daha peygamberlikten evvelki devirlerinde Hıra mağarasında halvete çekilmiş, peygamberlikten

sonraki devirlerinde de bu i'tikafı hiç halleri terk etmemişlerdir.

Hıra dağındaki o mağarayı görüyor hacı efendilerimiz. Dağın üzerinde, dört arşın uzunluğunda, üç arşın genişliğinde dağın içerisinde bir mağaradır. Mekke'ye uzaklığı beş mil kadar diyorlar. Bir iki saate ancak çıkılıyor oraya... Rasûl-i Ekrem SAS oraya gidiyor, orada yalnız başına kalıyor.

Çünkü şehirlerde, evlerde insanlar kendilerini ne de olsa gürültüden kurtaramıyorlar. Orada kimse yok, kuş bile yok. Gönül orada Allah'la güzel meşgul olabilir. Onun için Rasûl-i Ekrem'in ona ihtiyacı yok. Fakat bize ders olsun, siz bunu böyle yapın diye yapıyor.

Çünkü bir şey daha var. Bir iki halvetle bu iş olmaz, bir iki halvetle bu iş halledilmez. Peygamber SAS itikâfı hiç bırakmamış. Halvetten bir nevidir. Ramazan'da hiç olmazsa on gün halktan ayrılmış, Allah'la meşgul oluyor, bırakıyor işi.

Onun işi, bizim işlerimize hiç benzemez. İslamin bütün işlerin onun başında... Öyleyken, o da onları da terk ediyor. Bizim şunu bunu bahane ediyoruz, hep nefsimizin esiri oluşumuzun alâmetidir. Binâen aleyh namaza durduğumuz vakitte, bizi Hak ile meşgul edebilecek hali kesb edebilmek için, bu gibi halvetlere devam etmenin lüzumunu bahseder ki, kalbin temizlensin, boşalsın! Çünkü kap doluyken ikinci bir şey koyabilir misin onun içine? Koyamazsın, dolu çünkü. Ne zaman ki boşaltırsın, boşalttığın

nisbette koyabilirsin. Mesela bir kaptan yüz gram boşlatırsan, ancak onun içine yüz gramlık bir şey girer. İki yüz gram koysan, dökülür dışarıya.

Binâen aleyh huzur-u rabbu'l-alemine duruyoruz, kalplerimiz dolu. Ne ile? İşlerimizle, meşguliyetlerimizle, evimizle... Dünyanın bin bir çeşit işleri. E bu işleri nasıl atacaksın kalbinden, imkânı var mı? Hele Allah esirgesin en korkuncu onun bir de içeride yerleşmesi var. Gönülde yerleşti miydi bu hatıra, onu çıkarıp atabilmek için çok büyük fedakârlık lazım.

Bunun da misalleri de var mesela. Bazı maddeler vardır ki kabın içerisine pas yapar ve bulaşır. Yıkasanız da artık kolay kolay çıkartamazsınız onu. Çünkü bulaşmış ve paslaşmış, fena bir halde. Atmaktan başka çaresi yok. Binâen aleyh gönül böyle havadır ile dolduğu zaman, artık işe yaramaz bir hale gelirse, maazallah o artık onun ölümü sayılıyor. Artık kendisi yaşamış, kıymeti yok. Çünkü gönül ölmüş. Gönül öldükten sonraki hayat, hayattan da değildir. O hayat umumi, bütün mahlûkta olan bir hayattır ki kıymetsizdir.

b.Zikir ve Allah'a İtaat

Hatta şunu dün okudum, çok dikkatimi çekti. Diyor ki:

“—Sen Allah-u Teâlâ'yı zikredebiliyorsan, fakat senin zikrin Allah-u Teâlâ'nın rızasına muvafık olmuyorsa; yani ef'alın, a'malin, harekâtın, sözlerin -u Teâlâ'nın rızasına uygun değilse, sen zâkir değilsin!” diyor.

Zâkir olan insanın mutlaka sözü, özü, içi, dışı hep Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygun olacak. Zâkirin, dervişin de en büyük gayesi kendisini kontrol altında tutabilmek. Kendini kontrol altında tutabiliyor musun? Benim sözün, özüm, dışım, içim acaba Allah-u Teâlâ'nın rızasına uyuyor mu, uymuyor mu? Elimizde terazimiz var. İslâmın akaitlerine uyuyorsa ne mutlu. Uymuyorsa sen zâkir değilsin, adını değiştirmek lazım.

Çünkü şu gördüğümüz kâinat varya, bu kâinattaki her mevcudat Allah der. Her mevcudat, taşı, toprağı, ağacı, yeri, göğü; hepsi Allah-u Teâlâ'yı tesbih ederler. Kendi dilleriyle, kendi halleriyle. Sen de onların içerisine katılırsın. O hayvanatın zikri gibi zikirden ibaret olur seninki de. Müslümanlıktaki kemale götürecek zikir değil, bütün mevcudatın yaptığı bir zikir gibi sen de o zâkirlerin içerisine dahil olursun. Bu da hayvanların zikri gibidir.

Senin zikrin öyle zikir olacak ki, seni Allah-u Teâlâ'nın rızasının haricinde hareket ettirmeyecek. İşte o (*El-îmânü es-salâh*) deyişi, imanın namaz oluşu, namaza da bizim duruşumuz; bizi melekiyet haline getirmesi lazım!

Allah-u Teâlâ'nın rızasının haricinde ağızımızdan söz çıkmayacak. Yalan bir kere hiç olmaz. Müslümanın ağızından yalan kat'iyen çıkmaz. Nasıl oluyor da müslüman üç kuruş için, beş kuruş için mütemadiyen yalan söylüyor!

Müslümanda hile olmaz, hıyanet olmaz, kötülük olmaz. Olmayınca bunlar ne kafada, ne gönülde yer alamaz. Yer alamayınca huzur-u Rabbü'l-âlemîne durunca, “*Allahu ekber!*” dediği vakitte kendinden geçer. Nasıl?

Bir adamcağızın güzel bir Arap atı varmış, kıymetli. Atını yanı başına şöyle bağlamış. Namaza durmuş. Hırsız da gelmiş, bu namazdayken atı sökmüş gidiyor. Adamın tüyü bile kımıldamamış. Namazdan çıktıktan sonra:

“—Atın gitti de sen hala namazdasın! Bozmaya cevaz var, sen niçin bozmadın?” demişler.

“—Ben kendimden geçmiş, Allah’ın huzurundayken, o atın ne kıymeti var benim dünyamda? Ben kimin yanındayım şimdi? O zat-ı celle ve alanın huzurunda atımla meşgul olacağım, onu bozacağım da atımın arkasından koşacağım ha!” demiş.

Allaaah! Böyle namazlar nasib etsin bize Cenâb-ı Hak...

Bu imanın verdiği bir kuvvet. Bir de çoban meselesi değil mi?.. Çoban hiçbir şey görmemiş. Mektep bilmiyor, medrese bilmiyor. Okuması yok, bir şeysi yok. Nasıl büyüklerden bazıları uğramışlar, demişler ki:

“—Çoban efendi, acıktık. Bize bir koyun ver!”

“—Veremem ki, benim değil koyunlar!” demiş.

“—Canım, efendine bir şey söyleyiverirsin. Kurt yedi dersin, kaybettik dersin.”

“—Efendiyi kandırmak kolay ama ya Allah’ı ne yapalım?” demiş.

Şu imana bak. İş bilgide değil efendi. Senin dünyan kadar bilgin olmuş. Bu iman olmadıktan sonra ne yapalım o bilgiyi? O bilgi seni yoldan şaşırtır, çeşit çeşit dertlere, kaygılara sokar, hiçbir şeye yaramaz. Bize lazım olan şu köklü iman.

Onun için (*El-îmânü es-salâh*), o çobanın kıldığı namaz. Nasıl kılıyormuş? Bilmiyor okumasını. Yatıp kalkıyor. Hızır gelmiş, demiş öyle olmaz ya hu? Bak namaz böyle kılınacak. Şunu okuyacaksın, bunu okuyacaksın. Peki demiş. Fakat tabii öğrenmesi zor. Namaza durmuş, kılarken unutmuş, şaşırmış öğrendiklerini. Bakmış Hızır suda gidiyor. Denizin üzerinde gidiyor. Koşmuş arkasından bu da geliyor. Gölü yahut denizi geçiyor. Bakmış Hızır arkasından çoban geliyor. Demiş:

“—Bildiğin gibi kıl, bildiğin gibi kıl!”

Gönül Allah ile, maksat gönlü Allah’a vermek. Gönlünü Allah’a vermedikten sonra, kaç tane kıraat okusan, kaç çeşit talim yapsan, ağızda değil ki, gönülde iş. Kıraati pek güzel ama gönlü nerelerde dolaşıyor.

c. Tarikatların Gayesi

Onun için iman dediğin vakitte bu imanı ele geçirebilmek için tarikatları ihdas etmişler. O tarikatlardaki yegane gaye, bütün tarikatlar birdir. Bütün tarikatların akli bir çeşit. Kırk elli

çeşit belki tarikat vardır. Hepsinin gayesi birdir. Nedir? Hepsi Allah-u Teâlâ'nın rızasını kazanmak ister. Allah-u Teâlâ'nın rızasıdır maksud. Ama o *Allah* der, öteki *Lâ ilahe illa'llah* der, öteki *Hay* der, öteki *Kayyum* der, öteki namaz, öteki Kur'an, ötesi sadaka... Çeşit çeşit yollar. Yollar ayrı ama gaye bir. Gaye Allah-u Teâlâ'nın rızası.

Binâen aleyh derviş ol, müslüman ol, ne olursan ol. Gaye kendini kontrol edip, harekâtını kontrol edip; Ben Allah-u Teâlâ'nın rızası üzerinde miyim, yoksa değil miyim? Bunu yapabildiğin gün, en bahtiyar insansın! Onun için kalbi boşaltıp, iyi şeylerle doldurmanın en kolay yolunu da halvetlerde bulmuşlar.

Tabii herkesin hali filan buna müsait değil ama insan hiç olmazsa yirmi dört saatten bir saatini ayırır. Kendini bir hesaba çeker. O günkü muamelatını gözünün önünden bir geçirir:

“—Bunların hangisinde hayır var, hangisinde yok? Hangisi Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygundu, hangisi değildi?”

Allah-u Teâlâ'nın rızasına uygun olanlar için şükreder, “El- hamdü lillâh yâ Rabbi! Bugün beni güzel, hayırlı yolda buldurdun.” der.

Yok, baktı ki kötü yollarda, fena işlerde bulunmuş:

“—Yâ Rabbi, tevbeler tevbesi. Bir daha bunu bana işletme, gösterme, yaptırtma!” diyerek tevbe ve istiğfar ile onun ıslahına ve telafisine çalışır. Hiç olmazsa geceden geceye, bir saatini buna ayırır.

Onun için Rasûl-i Ekrem SAS'e teheccüd farz idi. Farz oluşunun sebebi, herkes uykuda, ses seda kesilmiş, gürültü yok. Herkes uyku aleminde... Sen o zaman kalkacaksın, Rabbü'l- àlemîn'in divanına duracak, münacaatta bulunacaksın.

Biri bize tevâzu gösterirse, elimizden gelen her şeyi yapmaya çalışırız. Allah-u Teâlâ'nın divanına böyle gece herkes uyurken durmuş, boynunu bükmüş:

“—Kara yüzümle, boş elimle senin divanına geldim yâ Rabbi!” diyor, ve onun emirlerini yapıyor. O kuluna Allah-u Teâlâ'nın lütfunun, ihsanının acaba hududu var mıdır?

Onun için gerek böyle bir saat ve gerek Ramazan'dan Ramazan'a bir ay...

Herkes bir ay izin alıyor. İş sahibi de memur da. Ne olacak?

“—Hiç olmazsa bir ay, on beş gün istirahat edeyim!” diyor.

Nereye gideceksin? Filan yerdeki hava çok güzel, filan yerdeki daha iyi. Bir gidiyoruz, orada bir nefes alıyoruz, dinlendiriyoruz kendimizi...

Sen kafanı dinlendirmişsin, vücudunu dinlendirmişsin ne fayda? Sen asıl gönlünü dinlendir. Gönlünü Allah'a ver, on beş gün gönlün nurlansın, parlansın. Ondaki sonraki bir sene zarfında o nur ile işini görürsün. Onun için bunu şöyle demişler:

“—Halvet bir hastanedir. İnsan hastaneye ölmek için girmez ki. hastaneye gidip, tedavi olup, daha sıhhatli olarak dışarıya çıkıp işini görmek, kardeşlerine daha menfaatli olabilmek için bir hastaneye girmek mecburiyetindedir insan. Girer, fakat çıkınca oh o hastalığı gitmiş, sağlam bir vücuda sahip, güzel iş yapar.

Bu halvetler de tıpkı bunun gibidir. İnsanın manen kafası yoruluyor, gönlü yoruluyor, birçok münasebetli şeylerle içi dolu, dışı dolu. Hakkın divanına duruyor, hiçbir faydası yok. Yatıp kalkıp gidiyoruz. Ruh yok yani. Ruhsuz bir ibadet yapıyoruz. Bu ruh ancak böyle halvetlerle temin edilebilir.

Allah kusurumuzu affetsin de namazda kalbini boşaltarak, kim kalbini Allah’a verebilirse.... Çünkü namazda Allah ile ne kadar olabildiysen, o kadar sevap alacaksın.

İki kişi namaz kılar. Aynı Elham’ı okurlar, aynı İhlâs’ı okurlar, aynı rükûu, aynı secdeleri yaparlar; fakat birisinin sevabı dağlar kadardır, birininki de kullar kadardır.

Niçin? Gönlü kimin Allah ile olabildiyse, onun sevabı daha çoktur. Ama gönül şurada gezer, burada gezer, *Allahu ekber* der, selam verir çıkar namazdan. Bu namaz namazdır, borçtan sakıt oldu ama maksat hasıl olmadı. Maksat, gönlün Allah ile oluşu idi. Bunu da yapamadık.

Onun için havatırları reddetmek gerekir. Havatırı nasıl reddedeceksin? Bir dere su geliyor. Önüne bir bend yaparsın, kaparsın. Onu reddetmek kolay. Bir yabancı gelecek; kapıyı kaparsın, sokmazsın, giremez içeriye. Fakat bu gelen havatırı nasıl önleyeceksin? Bu her taraftan böyle hücum eder insana...

Beş tane havatırı var insanın. Bir kere kâfir düşmanı var, münafık düşmanı var, hasetçi düşmanı var... Konudan, komşudan, çoluktan, çocuktan, karıdan, kızdandan fitneler var... Bunların hepsi bu adamcağızın kafası içerisinde doluyor. Oraya koyuyor olmuyor, buraya koyuyor olmuyor.

“—Hadi maaşım şu kadar artsın, ben nasıl ibadet edeceğim.”

Onun on misli de artsa, yüz misli de artsa... Kazancın da öyle ne kadar artarsa, kafadaki meşguliyet de o nisbette artar. Maksat kafaları boşaltabilmek, onu Hakk’a verebilmek. Onun için o havatırın def’i, herhalde insanın kendini kontrolüne bağlıdır.

Bir kere Rasûl-i Ekrem SAS Hazretleri kat’iyyen çok fazla konuşmazdı. Bu konuşma denilen sözün önüne geçmek lazım evvela. Sonra insanlarla ihtilat mecburiyeti var. Birbirimizle muaşeret denilen mecburiyetimiz var. Alışverişimiz var, yiyeceğimiz içeceğimiz var, her şeyimiz var. Bunun için birbirlerimizle konuşmak, görüşmek mecburiyetindeyiz.

Bu konuşup, görüştüğümüz insanların hali sâridir, bulaşıcıdır. Hastalıklar insanlara nasıl bulaşır. Mesela bir veremlinin yanına gitmeye korkuyoruz.

“–Neden?”

“–Bulaşır diyorlar Hocaefendi!”

“–Vebalılara?”

“–Aman, sakın ha oraya sokulma!” diyorlar.

Bu hastalıklar geçiyor da huylar geçmeyecek mi? O görüştüğün adamların huyları, ahlâkları hiç farkına varmadan sana da geçer. Öyleyse görüşüp konuşacağın adamları da iyi seçmek lazım.

“–E mecburiyet...”

Mecburiyetse, mecburiyet kadar konuşmak lazım. Asıl maksat bu gönlü temiz tutabilmektir. Gönlü bulandırdıktan sonra, bozduktan sonra ne yaparsan yap artık.

Havatırın def’iyle beraber huzur ve huşuu da celbetmenin lâzım olduğunu, Cenâb-ı Hak Kur’an-ı azîmü’ş-şan’da bizlere bildiriyor:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِي نَهَمَ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

(المؤمنون: ١-٢)

(*Kad eflaha’l-mü’minûne.*) “Mü’minler, gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. (*Ellezînehüm fi salâtihim hâşiûn.*) Onlar ki, namazlarında huşu içindedirler.” (Mü’minûn, 23/1-2)

Buna Allah-u Teâlâ hepimizi muvaffak kılsın.
Bunun için de bizim çalışmalarımıza kolaylıklar
versin...

Şimdi ikinci kısım, yine imandan bahsederken:

d. İmanın Kısımları

Taberânî ve Beyhakî Muğîre’den rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

اَلْإِيْمَانُ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَ ثَلَاثُوْنَ شَرِيْعَةً، مَنْ وَافِيَ
بِشَرِيْعَةٍ مِنْهُنَّ، دَخَلَ الْجَنَّةَ
(طس. طب. هب. عن المغيرة عن أبيه عن جده وضعف)

RE. 193/13 (*El-imânü selâse miete ve selâsüne şerîaten, men vâfâ bi-şerîatin minhünne, dehale’l-cenneti.*)

(*El-imânü selâse miete ve selâsüne şerîaten*)
“İman üç yüz otuz kısımdır. (*Men vâfâ bi-şerîatin minhünne*) Kim onlardan birini lâyıki ile öderse, (*dehale’l-cenneti*) Cennete girer.”

Üç yüz otuz tane şeriat vardır. Namazdaki erkânlar, oruçtaki erkânlar, diğer feraizlerdeki erkânlar... Bunların toplamı üç yüz otuza varıyormuş. Bunların hepsine riayet etmek vazifemizin içinde geliyor.

² Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.366, no:8549; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.188, no:98; Muğîre ibn-i Abdurrahman ibn-i Ubeyd babasından, o da dedesinden.

e.İman Yetmiş Küsür Şu'be

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Neseî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

اَلْإِيْمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً؛ فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيْمَانِ

(حم . م . ن . د . ه . حب . عن أبي هريرة؛ طس . عن أبي سعيد)

RE. 193/14 (*El-îmânü bid'un ve seb'üne şu'beten; feefdalühâ kavlü Lâ ilâhe illa'llâh, ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı, ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*)

(*El-îmânü bid'un ve seb'üne şu'beten*) “İman, yetmiş küsür şubedir. (*Feefdalühâ kavlü Lâ ilâhe illa'llâh*) En efdalı “Lâ ilâhe illa'llah” sözüdür. (*Ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı*) En aşağısı, yoldan eza verecek bir şeyi kaldırmaktır. (*Ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni*) Hayâ da imandan bir şubedir.”

³ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.140, no:51; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.198, no:2539; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.66, no:56; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9747; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.33, no:2; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.18; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.384, no:166; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.478, no:8974; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.333, no:25848; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.59, no:100; Ebû Hüreyre RA'dan.

Vücudumuz gibi meselâ: El var, ayak var, göz var, kulak var, mide var, ciğer var, şu var, bu var. Birçok teferruat var. Bunların mecmuu insan oluyor.

Bunlardan bir tanesini çekip alsak, gözünü alsak. Gene insandır ama gözsüzdür. Kulağını alsak? E insandır ama kulaksızdır. E ciğerini alsak? Yaşayamaz o zaman. Kalbini alsak? Yaşayamaz o zaman...

Şimdi bu iç esaslara göre, iman yetmiş küsür bölümdür. Bunlardan bazısının alınmasıyla eksiklik hasıl olur, bazısının alınmasıyla da ölüm hasıl olur. Nasıl insanın kalbi, ciğerleri alınırsa ölüm hasıl oluyor. Bu yetmiş küsürden böyle esaslar alınınca ölüm hasıl oluyor. *Lâ ilâhe illa'llah*'ı alsan ölüm olur, ölümü mucibdir.

Yolda, insanlara eza veren bir taşı, bir pisliği kaldırmak da imandandır. Onu yapamazsan, o imanın mesela eli kesilmiş çolağa benzer, ayağı kesilmiş topala benzer. Gene insandır, iş yapar ama eksiktir. Bu da bir eksiklikte imanda...

Bunların tamamını yapabilenlere ehl-i kemâl diyorlar işte. İmandaki kemâl, bu yetmiş küsür a'mâl ki, ahlâklardır bunlar, imanın ahlâklarıdır. Bu ahlâkları kendisinde toplamak, hepsi mümkün olmaz, ekseriyetle toplayabilenlere ehl-i kemâl derler.

Tamamını toplayan Peygamber SAS ve diğer peygamberlerdir. Gene *kutub* denilen, *aktab* denilen, *gavs* denilen büyüklerde de bunların hemen tamamı, belki ekseriyeti vardır. Bizim

gibilerde eksik olduğu nisbette imanı eksiktir. Çokluğu nisbetinde de imanında kemâl vardır demektir.

f. İman Bir Bağdır

Şurada bir hadis geçti. Onu okumadan geçmişim.

Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim ve Taberânî Hz. Muaviye RA'dan; İbn-i Ebî Şeybe, Begavî ve Taberânî Hz. Zübeyr ibn-i Avvâm RA'dan; İbn-i Ebî Şeybe, Buhârî ve Ebû Dâvud, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

اَلْإِيْمَانُ قَيْدُ الْفِتْكَ، لَا يَفْتِكُ مُؤْمِنٌ

حم.ك.طب. عن معاوية؛ ش. حم. والبغوى، طس. عن الزبير؛ ش. خ. د. عن أبى هريرة

RE. 192/10 (*El-îmânü kayyede'l-fetke, lâ yeftikü mü'minün*)

(*El-imânü kayyede'l-fetke*) “İman bir kayıddır, bir bağdır. (*Lâ yeftikü mü'minün*) Mü'min bu bağı iptal etmez.”

⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.415, no:2388; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.319, no:723; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.393, no:8038; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.387, no:5564; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.399; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.368; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.166, no:1426; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.463, no:3184; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.123, no:38591; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.279, no:344; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.406; Hz. Zübeyr ibn-i Avvâm RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.27, no:661; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:379; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XII s.229; Hz. Muaviye RA'dan.

İman, insanların günah işlemelerine manidir, engeldir. İman adamı yakalar, tutar, ‘Yapma bunu!’ der, “Günah!” der. “Sen Allah’tan korkmuyor musun?” der. Sana onu yaptırmaz. Yaptırmayan imandır. Öyle iman ki manidir. Kuvvetli iman, yaptırmıyor sana fenalığı... Demek ki fenalıkları işlemeye iman manidir. Bu da iman kaydıdır.

Kayıd demek, bağ. Hayvanların ayaklarını bağladıkları şeyler vardır ki hayvan kaçamaz onunla, bağladın mıydı artık o kazıktan başka yere gidemez. Adım adım gider kaçamaz. İman da böyle bir bağdır ki insanlara fenalık yaptırmaz, kötülük yaptırmaz, günah işletmez. Bu imanın iktizası. İmanı olan insan bunları yapamaz.

Niçin? İnanıldığı inançtan dolayı. Allah beni görüyor, Allah benim her hareketıma vakıf. Allah benim her hareketımın şahidi. Beni yaratan, bütün kudreti bana veren, bütün mülkün sahibi Allah... Bu inanç içine işlemiş de, Allah-u Teâlâ’nın rızasına mugayir, muhalif bir iş yapamıyor.

İman nasıl ki günahlara manidir, bu da kayıttır, bağdır yani. Bak bakalım seni bağlıyor mu? Günahlara karşı seni bağlamış mı imanın? Bağladıysa ne a’lâ... Eğer imanın seni günahlara karşı bağlamadıysa, kendinde, evinde, hanımında, çocuğunda, komşularındaki hareketlere karşı ne türlü muamelede bulunuyor bakalım kendi? Günahlara karşı nasılsın bakalım? Kendini insan pekâlâ bilir.

Bu günahları benimsediyse insan, o ölmüş demektir. Günahları benimsemiş, günahlardan korkmuyor yani. Günahlardan korkmuyorsa, o ölü bir insandır. Ölü insan nasıl silahtan da korkmaz, kitaptan da korkmaz. Ölüdür bir kere. Ama hayatı olan insan elbet silahtan da korkar, kitaptan da korkar, öldürülmekten de korkar. İman da böyle gönlü öldürücü her şeyden korkar. Onun için kayddır, manidir, işlemez.

Buradaki *fetk* kelimesi... Meselâ esir düşmüş eline;

“—Tamam, sen taht-ı emniyetimdesin, korkma artık Ben seni kurtardım, kurtuldun!” demişler.

Fakat içi bir türlü el vermiyor. Adam uykudayken yahut bir gafletteyken kalkıyor, vuruveriyor adama, öldürüyor. Bir kere taht-i emniyetine giriyor. Girdikten sonra bu hainliği yaparak onu öldürüyor. *Fetk* buna diyorlar.

Şimdi bu kendisinin emniyetini celp ediyor, “Bu iyi adamdır!” diyor. Paralarını teslim ediyor;

“—Bankaya versem faiz olur. Faiz yersem günah olur. Ama şu adam çok emniyetlidir. Şu paraları al, ben hacdan gelinceye kadar muhafaza et! Gelirsem inşâallah verirsin geriye. Gelmezsem de şöyle hayırlar yap!” diyor.

Geliyor adam;

“—Arkadaş paraları versene!” diyor.

“—Ne parası diyor?” o da.

Emniyet sahibiydi, emniyet etti, verdi. İsterse senetli olsun, senetlerin de şimdi kıymeti yok. Onların da insanlar yolunu buluyor. Paraları alamıyor. Hadi mahkemelere, şuralara, buralara...

Neden? İman, iman değil. İman olsa bağlar, o yalanı kat'iyen söylettirmez. Bu hak ve hukuka sirayet eder. Onun için dervişliğin şartlarından birisi günahlardan kaçmak, hak ve hukuka da riayet etmektir. Hak ve hukuka riayet edilemeyen ve günahlardan kaçılmayan dervişlik, devrilmişlikten ibarettir, sahtekârlıktır.

Allah cümlemizi affetsin... İman-ı kâmil sahibi olgun müslümanların arasına cümlemizi ilhak eylesin...

g. Hayâ İmandan Bir Şubedir

İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنْ

الْإِيمَانِ

(حب. عن أبي هريرة)

RE. 193/13 (*El-îmânü bid'un ve sittûne şu'beten, ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*)

(*El-îmânü bid'un ve sittûne şu'beten*) “İman, altmış küsur şubedir. (*Ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni.*) Hayâ da imandan bir şubedir.”

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.13, no:8; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.139, no:50; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.286, no:167; Ebû Hüreyre RA'dan.

Şimdi buyetmiş ahlâk derecelerinden bir tanesini söylüyor ki, hayâdır. Hayâ da imandandır. Diğerlerini söylemiyor, yalnız hayâyı söylüyor. Hayâ imandan bir şubedir. Hayâ vücuttaki kalp gibidir. Kalp olmadığı vakitte nasıl vücut yok olursa, haya da olmayınca iman öyle yok olur. Hayâ gitti mi, iman ortadan yok olur. Bunun çözümü sizlere ait.

Hayâ demek, insanın çıplak gezmesi falan değil, o başka, o ayrı iş. Asıl hayâ insanın Allah-u Celle ve A'lâ'nın rızası dışında hareket etmemesidir. Namaz vakti geldi, kılamıyor. Oruç vakti geldi, tutamıyor. Hac vakti geldi gidemiyor. Zekât vakti geldi, veremiyor. Bunlar hayasızlığın alâmeti.

“—Haya demek utanmak demek ya, neden utanacağız?”

Bu mülkün sahibi olan Hz. Allah'ın emirlerine muhalefetten utanacağız. Sende bu utanç varsa ne a'lâ... Eğer sende bu utanç yoksa, yazık. Allah cümlemize böyle kemâl-i iman nasib eylesin...

Şimdi bizde en üstün mertebe şahadet mertebesidir. Çünkü bu dünyada ölüp can verip gideceğiz.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

(العنكبوت: ٥٧)

(Küllü nefsin zâikatü'l-mevti sümme ileynâ türceüne.) “Her nefis ölümü tadıcıdır, sonra bize döndürüleceksiniz.” (Ankebut, 29/57)

Herkes gidecek. Ahirete gittikten sonra hepimize sorsalar, deseler ki dünyaya gitmek ister misin bir daha? Kusurlarımız var tabii. O kusurlarımızın telafisi için dünyaya dönmeyi istemek. Hiç ölümdaki acının tadını tattı ya insan bir kere, o acıdan dolayı aman ya Rabbi bir daha istemem. Affedersen ne ala. Ama istemem dünyaya dönmek bir daha. Çünkü o ölüm çok... Havsalanın ötesinde bir şey. Adam “Hah” diyor gidiyor ama bir nefesle gitti diyoruz. Onun iç yüzünü Allah bilir artık. Onun dili olsa da söylese bize. Bir nefesten ibaret ama ızdırabı çok acı.

Adamın birisi, “Ben şu ölüye bir sorsam, bu ne kadar acı acaba? Bunu öğrenmek isterim!” diye böyle iki de bir lakırdı edermiş. Çocuğu bunun hatırını tutmuş. Babasına ölüm gelmiş.

“—Baba, sen böyle derdin çok çok. Şimdi sen anlat da ben duyayım azıcık!” demiş.

“—Aman oğlum, yer, gök, dağlar bütün ağırlığıyla üzerime çökmüş; bir dikenli, uçları sivri bir şeyi içime salmışlar. Bütün bağırsaklarımı da onun ucuna bağlamışlar. Onu çekerken o yükün altından ızdırabı sen tasavvur et artık! İçimin azalarını çekip ağzıma getiriyorlar çengelli şeylerle... Onun ızdırabının ne kadar olacağını tahmin edebilir misin artık. İşte onun gibiyim!” demiş.

Onun için ölüm kolay bir şey değil arkadaş. Bir nefesle gidiyoruz ama Allah hepimizin hakkında asan ölüm nasib etsin, kâmil iman nasib etsin.

İmandan sonra bir de kabir alemi var. O da ayrı bir iş.

Şimdi şehid diyecek ki:

“—Ya Rabbi, beni gönder! Ben isterim bir daha gideyim. Seni tanımayan dinsizlerle bir daha dövüşeyim, gene şehid olup geleyim sana!”

Allah ona o ölümün acısını duyurmuyor, hiç duymuyor. Canı gidiyor, kafası gidiyor, kolu gidiyor, neyse, ölüyor. Fakat ızdırab denilen şeyin zerresini duymuyor. Onun için diyor ki:

“—Aman yâ Rabbi! Beni yolla, ben gideyim, gene dövüşeyim şu gavurlarla. Gene şehid olayım, geleyim!”

On defa böyle isteyecekmiş. Bakın şimdi ama:

“—Hac etmemiş, hac farz olduğu halde gidememiş. Şimdi de muharebe başlamış. Bu adam hacca mı gitsin, muharebeye mi gitsin?”

Diyor ki:

“—Hacca gitmemiş insanın, hac farızasını yapması kırk gazaya bedeldir. Kırk harbe bedeldir.”

Harbin tabii nevileri var. Harp bir umumi olur, bir de hususi olur. Meselâ buraya düşman çıkmış, o memleketin halkına borçtur düşmanı karşılaması. Eğer o memleketin halkı müdafaa yapamıyorsa, diğer memleketlerden ona yardımcı gider. En nihayet baktı ki başa çıkılmıyor, bütün memlekete borç olur, o zaman başka... O zaman kadın, erkek, herkes cephenin müdafaasına koşmak mecburiyetindedir.”

Fakat böyle bir durum yok. O zaman hac yaparsa, bir haccı kırk gazaya bedeldir. İkincisi, farz haccını yapmış, faraizini ödemiş. Faraizini ödedikten sonra gazalar gene oluyor ya. İkinci bir hacca gitmiyor, gazaya gidiyor. Ben haccımı yaptım diyor, şimdi gazaya gideceğim. Bunun bir gazaya gidişi, kırk hacca bedel oluyor. Kırk kere nafile haccetmiş sevabı var bir gazada...

Ama gaza zor, o çocuk oyuncağı değil ki. Orada dövüleceksin, kılıç kılıca, süngü süngüye, top topa, silah silaha. Aç da kalacaksın, her şey de olacak sırasına göre. Orada düşmana karşı da göğsünü gereceksin, bu zor.

Şimdi şu deminden beri söylemek istediğim bir halvet, kırk gazaya bedel. Bir halvet, seksen hacca bedel. Desem belki kabahat olur mu bilmem. Niçin? Hacda bugün zevk var. Evet günahlar affoluyor.

Bizde günahları affettiren amel dopdolu: Abdest alırken günahlarımız dökülür. Namaz kılarken dökülür. Oruç tutarken dökülür. Camiye giderken attığımız adımlarla günahlarımız dökülür.

Hacda farz olsun nafile olsun, zevk çok! Tabii hem bir gezme var, hem bir görüşüp, buluşmalar var. Hem bir ibadet var, hem çok faydalar var.

Fakat halvette bunların hiç birisi yok. Niçin? Ne görüşecek adam bulabiliyorsun. Ne konuşacak adam bulabiliyorsun. Ne gözün bir günah görecektir, ne kulağın da günah işitecek. Hepsinden mahrum. Halbuki dış hayatta gözün

namahremlere bakması, önüne geçilmez bir hal aldı bugün. Onlardan gözümüzü korumanın imkânı yok.

Halbuki bu gözlerin bakması dolayısıyla kalp bir havuz. Göz, kulak, el, ayak, bu kalbe inen yollar... Göz bakmak suretiyle bir pisliği gönle indiriyor. Kulak kötü bir sözü duymak suretiyle, kalbe bir pislik indiriyor. El yanlış bir iş yapmak suretiyle kalbe bir kötülük indiriyor. Ayak kötü bir yere gitmek suretiyle gene kalbe bir pislik indiriyor. Şimdi kalp pisliklerle dolmuş. Dolunca cevahirini kaybetmiş. Tıkanmış mecraları. Artık ondan temiz bir su içmenin imkânı yok. Pisliklerle dolmuş. O pis sularla dolan bir gönülle hakkın divanında insan ne kadar durabilir?

Onun için gönlün temizlenmesi kadar büyük gaye yok. En büyük ibadet, gönlünü temiz ederek Allah-u celle ve A'lâ'nın divanında durabilmektir. Bunun yegâne çaresi ihtilaftan kendisini ayırabilmek. Bu da mümkün olmuyor. Ama burada zorlayacaksın kendini. Zorlamak suretiyle kendini böyle bir köşeye çekersin. Kafanı dinler ve Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olarak muvaffak olabilirsen ne mutlu. Bir de olmaz ikide, ikide olmaz üçte, üçte olmaz beşte... Daima bunu tekrarlamak suretiyle olabiliyor.

Bunun en güzel bir misali şöyle:

Doğan denilen bir kuş var. Bu kuş yabani bir kuştur. İnsandan ürker ve kaçar, tutulmaz. Fakat av köpeği gibi kuşların peşinde koşar, istediği kuşu yakalar yer. Tabii avcılarının işi yok,

bu kuşu yakalarlar. Onu kapatırlar bir yere. Bir kere kuştur, kapanmıştır. Gözlerini de bağlar. Şimdi o bir ay, kırk gün en çok onun yanına gidiyor, ekmeğini veriyor, suyunu veriyor, sesini işittiriyor ona. O kırk gün zarfında sahibiyile ünsiyet ediyor, unutupor yabancılik halini. Bundan sonra o sahibi, odur benim efendim diyor. Ben bununla ünsiyet ettim diyor. Artık ona sarılıyor.

Bir kuş kendisini besleyen efendisine sarılıyor, onu bırakmıyor artık. Şimdi bakın, o kuşu adam alıyor, ipi yok, bağı yok, av köpekleri gibi de değil. Kuş efendisinin omuzunda, bir meşin koymuştur ki ayakları yırtmasın diyerekten. Efendisinin omuzunda, bazen de kolunda efendisiyle beraber gider dağlara. Kuşu görür, hadi der ona. O gördü müydü kuşa bir bakar. Pır diye uçar. Gider yakalar, getirir efendisinin omzunda buyur efendi der.

Bu ne? Yabani bir kuş ya hu. Bu yabani kuş böyle bir ay halvet kalmakla beraber bak efendisiyle nasıl ünsiyet etti.

Binâen aleyh, insan her şeyin farkında, hiçbir mahlûkla kıyas edilemez. O kadar üstün bir mahlûk. Cennetini Allah bize veriyor, cemalini bize veriyor. Cenneti bizim, cemali bizim, yer bizim, gök bizim. O gökteki Güneş, gökteki Ay; senin hürmetine koymuş Allah-u Teâlâ onu... Kendiliğinden duruyor zannetme onu; bu yeryüzündeki insanların menfaatleri için konmuştur onlar oraya... Onların hepsi bizim hizmetkârımız iken, biz de Allah'a hizmet edemezsek işimiz çok ağır olur.

Onun için, bu halvetlere mecburiyetimiz vardır. Hiç olmazsa her gün bir saatini ayır, gece kendini hesaba çek, kontrole çek:

“—Ben bugün ne ettin? Allah-u Teâlâ’nın rızasına ne kadar uygun harekâtın vardı? Alışından, verişinde, ticaretinde... Bakalım Allah-u Teâlâ’nın emirlerine hangi tarafta uydun, hangi tarafta uymadın?”

Bugün faizi artık mübah saydı insanlar. Faiz denilen şeyden hiç korkuları yok. Halbuki, faizin haram olduğunu Allah-u Teâlâ kitabında ap açık... Baktın ki onsuz olmuyor artık iş. “Bunu kaldırmak lazım!” diyorsun. Allah’a diyelim ki, “Kaldır bunu kitabından!”

Öteki içkiyi içiyor. “İçki haramdır.” diyorsun, Az içki zarar etmez diyor. Bir fasık çıkıyor televizyona;

“—Azıcık içkini zararı yoktur, vücuda faydası da vardır.” diyor. Damlasının haram olduğunu çocuklarımız bile biliyor da, sen nasıl oluyor da buna fetva veriyorsun, söz söylüyorsun, e Allah’ın şaşkın kulu?

Onun için harekâtını kontrol et bakalım:

“—Ben bugün Allah’ın hangi emirlerine uydum, hangilerine uymadım. Kaç tane yalan söyledim? Yalanı nasıl söylerim ben. Şu adamı kandırdım; bu on kuruşken bunu on beş kuruşa adama verdim. Nasıl verdim? Aldattım.”

Evet bugün bir kâr kazandın ama aldatarak kazandın. Müslüman aldatır mı insanı? Demek ki sen bir yanlışlık yapmışsın. Bunu bir daha yapmamaya çalışmak lazım. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için haya dendiği vakitte, yalnız mini etekli kızlara kabahat bulmamalı! Asıl hayâ, Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin emirlerine muhalefet etmek. Bunu erkek yapsın, kadın yapsın fark etmez!

Meselâ faizi yemek, içkiyi içmek, kumarı oynamak ve sâirelerin hangisi olursa, hep hayasızlığın alâmetidir. Günahların hepsi de öyledir.

“—E ne yapalım?”

Bunlardan sıyrılmanın çaresini arayacaksın.

Onun için Efendimiz SAS Hazretleri iki tane şey göstermiş:

Birisi: Atına binecek, silahını alacak, düşman cepheden cephene yani, düşman karşılarında mücadele edecek, muharebe edecek. İster şehid olsun, ister gazi olsun.

E bunu yapamıyoruz, yok her zaman harp olur mu ya hu? Hele o devirler geçti, şimdi bu devirler başka. Ne yapalım öyleyse? Öyleyse sen beş on tane koyun bul, çık bir dağın başına, orada fitnelerden kendini muhafaza et. İhtilattan men et, kalbini Allah'a bağla. Kalbinin selametine bak, selamet-i kalp. Onun için kıyamet gününde asıl takdire layık olan, kalb-i selim ile Allah'ın huzuruna gelenlerdir.

Buyrulmuş ki, *estaizü bi'llâh*:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ. إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

(الشعراء: ٨٨ - ٨٩)

(*Yevme lâ yenfeu mâlün ve lâ benûn*) “O günde insana ne mal fayda verecek, ne de evlat fayda verecek. (*İllâ men eta'llâhe bi- kalbin selîm*) Ancak selim, pâk, temiz bir gönül ile Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne gelen kâr edecek.” (Şuarâ, 26/88-89)

Kalbimiz sağlam...

Doktora gidiyoruz, muayene ettiriyoruz.

“—Senin kalbin çok iyi!” diyor.

O değil. Kalbin selâmeti, ahlâkî hastalıklardan sâlim olmasıdır. Evâmir-i ilahiyeye muhalefetten kalbin sâlim olduğu gün sen selamettesin! Onun için Cenâb-ı Hakk'a çokça yalvaralım. Tatlı, güzel bir namaz nasib-i müyesser etsin bize... Şu havatırlardan kendimizi koruyacak nimetler ihsan etsin.

Perde çeksek olmuyor, camekân içerisine girsek olmuyor. Havatır her yerden giriyor. Onun yolu yok, önleyemeyiz. Onun en güzel yolu, meşgaleyi azaltıp, zikrullahı arttırmak.

Zikrullahı arttırırsan, zikrullahın arttığı nisbette kalbin, gönlün zikrullahla meşgul olur. Hakkın divanında durduğun vakitte de Allah Allah Allah diyerek namazını kılar, bitirirsin. Bu zikrullahın çokluğuna bağlı... Ne kadar çok

Allah-u Teâlâ'nın zikrini yaparsan, o kadar namazın güzel olur.

Onun için, bugün hep bütün lehviyatan insanları kurtarmak için, “Sen şu kadar tesbih çek!” diyoruz O kadar zikirle yola girsin diyerekten. Kafileyeye bir kere bağlanırsa, sonrasına artık inşâallah Cenâb-ı Hak tefvikini refik eder de kendi kendini ıslaha, zikrini daha çoğaltmaya gayret eder. Yoksa bu günkü o yüz zikir, bin zikir kafi değil yani. Niçin? Cenâb-ı Hak:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الأحزاب: ٤١)

(*Ya eyyühe'llezîne amenü'zkuru'llàhe zikren kesîrâ*) “Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin!” (Ahzâ. 33/41) buyuruyor..

Sormuşlar Ebu's-Suud Efendi'ye:

“–Zikr-i kesîr nedir?”

“–Devamlı zikretmek...” demiş.

Yani hiçbir nefesi insanın hali olmayacak ki Allah demesin. Yani o kadar uyanık bir halde ki, daima ağır, daima kendini kontrolde, daima Allah ile meşgul gönlü... Allah böyle iman, böyle gönül cümlemize nasib-i müyesser etsin...

h.Zînetin Terki İmandandır

Şurada bir tanecik daha var, onu da okuyayım sizlere:

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdisî, Abdullah ibn-i Ebû Ümâme Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ
مِنَ الْإِيمَانِ

(حم.ه. طب.ك. هب، ض. عن عبد الل بن أبي أمامة عن أبيه)

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) “Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. Elbise ve süse ehemmiyet vermemek imandandır.”

İmanın teferruatı, yetmiş küsür dedi. *El-bezâzet*, zühd ü takvâ sahibi olmak, dünyaya iltifat etmemek, dünya adamı olmamak, zînetin terki... Dünya adamı olunca evini süsleyeceksin, kendini süsleyeceksin, çocuğunu süsleyeceksin. Bu zînetin de hududu yok. Milyonlar gidiyor o hususta. Memleketimiz bin bir türlü ızdrap içerisinde. Fakat ziynetlerin önüne geçmenin imkânı yok.

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

İşte bu zînetin terki imandandır. Esvaplara iltifat etmiyor, evdeki eşyaya iltifat etmiyor, hiçbir zînete iltifat etmiyor. “Bir lokma, bir hırka kâfi!” diyor. İman nasıl ki kayd ediyor seni, günahları işletmiyor, senin dünyaya meyledip, zînetlere boğulmana da müsaade etmiyor.

Niçin? E cemiyet iktizası. İyisi de var, fakiri de var, hastası da var, bin bir çeşit ızdıraplısı da var. Bunların yardımına koşmak lâzım gelirken, zînetten bunlara meydan kalmıyor. Bir ev mobilyası, bugün kim bilir kaç bin liraya mal oluyor. E bu kadar mobilyaya bu parayı harcayacağına, bu parayı Allah yoluna harcasan.

Şimdi bizim hacca gitmemize razı olmuyorlar. “On milyon gidiyor!” diyorlar. “Aman bir çare bulalım da bu hacıları yollamayalım!” diyorlar. Niçin? On milyon gidecek. E iyi ama şu insanların yaptığı zînet masraflarının yekûnünü ne kadar milyon acaba? Onu önleyeceğiz iyi ama, buna hiç kimse ses çıkarmaz, çünkü herkes o yolda...

Geçen bir hanımefendi Avrupa’ya gitmiş. Bizim hanımlardan birisine övünüyor. İki yüz elli bin lira harcadım demiş. Böyle gidenlerin ne kadar sayısı çok. Bunlar göze batmaz da, Hacıefendi’nin senede kazandığı iki yüz lirası vardır; gidecek onu yiyecek.

“—Oooo, bizim paralar gidiyor!” diye kıyamet kopuyor. Tayyarecisi kıyamet koparıyor, gazetecisi kıyamet koparıyor. Bu zînet için yapılan masraflardan kendimizi kurtarabilsek, göklerimiz tayyareyle dolar, denizlerimiz de gemilerle dolar. Ordularımız da en son cihazlarla donatılır. Biz bu zîneti terk edebilsek...

Ama imkân mı var? Yaşamının devrini bulduk. Yaşa da nasıl yaşarsan yaşa. Bir araba yetmiyor, bir daha. Bir daha yetmiyor, bir daha. Kızında var, oğlunda var, damadında var... Hepsinin ayrı ayrı arabaları var. Sokaktan geçmenin de imkânı yok araba sırasından... Bunlar zînet değildir de nedir?

Eskiden bizim ecdadımız yürüyerek giderdi. Yürümek de sıhhat için çok faydalıdır. Bugünkü insan yürümekten aciz... Allah esirgeye, eski zamanın harpleri gibi harp olsa, ne yürüyecek asker bulursun, ne yürüyecek insan bulursun. Herkes alıştı arabalara... Ya bir de benzinler ortadan kaybolursa, arabalar da on para etmez.

Onun için bak ne güzel! Peygamber SAS Efendimiz üç defa söylüyor: (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) “Zînetin terki imandandır.”

İmanı olan insan, on paranın zayi olmasını istemez.

SAS Efendimiz'in ism-i şerifi anıldığı yerde, (*Allâhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed.*) demeyen insan en bahil adamdır. Öte tarafta yüz bin lira veriyor, dağıtıyor. Ne dağıtırsa dağıtsın, mühim değil.

Peygamber SAS'e hürmet, tazim ve saygının icabı olarak, onun mübarek ism-i şerifi anıldığı zaman, ona salât ü selâm getirin! “Getirmeyenler en bahil insandır.” diye tavsif olunmuş.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Bugün gene bir acılandım. En nihayet hepimizin olacağı o. Öldün müydü komşulara haber verirler. Bugün kırkı bizim efendinin, buyurun camiye derler. Hanımefendiler yarım başla dolarlar camiye. Yarım başla... İçlerinde örtülü olanlar da vardır, fakat ekseriyetle hep yarım başlarıyla gelirler. Kimse de bir şey diyemez.

Sonra işte hafız efendinin sesi güzel, dinler herkes. Bu ibadet haline geldi. Artık ibadet, bundan ibaret yani. Adamcağız gitti. Böyle bir de *Mevlid* okuttuk mu oh, oldu bitti iş. Allah hepimizi affetsin de bu gönüllerimizi uyandırısın, gönül ölümünden de kurtarsın...

Şimdi bak bir tane daha söyleyeyim sana:

Bâyezid-i Bestâmî diye bir zat var ya, duyuyorsunuz her zaman. Onun devri, yani bin senesinden evvelki insan. Bu zat nefsiyle mücahedede çok ileri gitmiş. Senelerce böyle nefsiyle mücadele, mücadele, mücadele. Kendini bir kontrol etmiş, bakayım ben bu kadar mücadele yapıyorum. Yemiyorum, içiyorum ama fakir nasıl demiş.

“—Baktım ki, içimde put durup duruyor!” diyor. “Dışım güzel. Sakalım, sarığım, cübbem filan yerinde ama, içimde koca bir put duruyor. On iki sene uğraştım o putu çıkarmak için içimden.” diyor.

Put dediği, mezmum ahlâklar. Hevâ-yı nefse uygun hareketler. Putun kendisi gâvurluktan değil de heva-yı hevese uygun, Allah'ın, peygamberin razı olmadığı hareketlerden içimde duruyor diyor.

Zîneti zevmek de bir puttur içeride. Dünyaya meyl ü muhabbetin bir alametidir yani. Allah adamı değil, dünya adamı demek. Bunun için on iki sene uğraştım, el-hamdü lillah yakayı kurtardım, otuz bir sene sonra diyor. Gözlerim açıldı. Bir de baktım ki herkes ölmüş. Allah-u ekber dedim, tekbirle bir namaz kıldım diyor.

O, o zaman öyle ictihad ederse bugün halimiz nolacak bilmem.

Onun için diyor ki:

“—Okuyayım ben hocaefendi.”

“—Oku!”

“—Nereden?”

“—İşte filan hocaefendi çok güzel okutuyor. Gider okursun!” Başlarsın okumaya:

“—Nasara, yensuru, nasran...”

Nasara demek yardım etti. Mazidir, muzaridir, fiil, şudur, budur öğrendi. Çok güzel. E ne olacak? O adam yarın sana okuturken ona da ecel gelecek, o da gidecek. Ölen bir adamdan öğreniyorsun.

Diyor ki vaiz efendi:

“—Sen ölümden alma ilmi; Hayy u kayyum olan Allah’tan al!” Mektepsiz sana versin Allah ilmi. Hızır AS’a verdiği gibi. O Hızır’a nasıl verdi? Sana vermeye kadir değil mi? Hızır’a verdiği ilmi elbette sana da verecek. İlm-i ledün dedikleri ilmi, Allah-u Teâlâ o çobana verdi. Nereden aldı o çoban? Ne kitabı var, ne bir şeysi var ama içindeki iman kafi ona. Onun için en güzel ilim, Allah-u Teâlâ’ya çekilip bir köşeye. Muhakkak bu lazım. Mutlaka dervişe lazım değil.

“—Hocaefendi, bu derviş için, sofu için...”

“—Hayır! Ne derviş için, ne sofu için; Müslüman için bu!”

Her müslüman kendi gönlünü temizleyip Allah’a güzel bir gönülle dönmek mecburiyetindedir. Her müslümanın vazifesi olunca, o dervişin demek büyük bir haksızlık. Neden dervişin işi olacak? Allah’ın her müslüman kulu hepimiz dönüyoruz Allah’ın divanına. Hepimiz Allah-u Teâlâ’nın divanına döndüğümüz vakitte o gönlü bulamıyoruz.

O gönlü bulabilmek için herhalde böyle bir halvete müslümanların her an ihtiyaçları vardır. İşte Cenab-ı Peygamber hiç olmazsa her Ramazan... Bak hiçbir Ramazan’ı bırakmamış. Peygamber, peygamber iken bile hiçbir Ramazan’ı bırakmamış. Her Ramazan hiç olmazsa on gün, itikaf niyetiyle halktan ayrılır, Allah ile baş başa kalır.

Allah ile baş başa kalmak demek belki hatalı bir söz gibi oluyor ama bu Allah-u Teâlâ bir cisim değildir, bir mekânda değildir, her şeyden münezzehtir. O ilim gönülde öyle bir ilim hasıl olacak ki, bu varlığın sahibi Allah. Bu mevcudatın

sahibi Allah. Kudret onun, kuvvet onun, saltanat onun. Bu imanın husulü içindir u halvet... Biz bunları biliyoruz, bilmiyoruz demiyoruz. Dilin söylemesi kâfi değil ki. dil söylüyor, ağız söylüyor fakat içeriye yerleşmemiştir. Yerleşmediği için zînetlere meftunuz.

Meselâ, bugün elli bin liraya bir ev olur; kimse elli bin liralık eve tenezzül etmez. Ya yüz bin, iki yüz bin olacak. Hatta bazısı diyor dört yüz, beş yüz bine ev alıyor adam. Ne demek bu ya hu? Neden? Bir aileye iki göz oda kafi değil mi? Hayır! İlle dört odalı olacak. İçinin mobilyası ona göre olacak. Eşim dostum gelecek.

Bunlar hep dünya şöhretinin, şehvetinin iktizası. Şöhretle şehvet oldu mu ikisi de afettir: (*Eş-şöhreti afetün, eş-şehvetü afetün.*) Şöhret de afet, şehvet de afet.

Allah hepimizi affetsin... Kendisine layık kullarının zümresine

bizleri de ilhak eylesin.

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

Mehmet Zahid Kotku

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

